

a Külügyminisztériumot, hogy szíveskedjék a szükséges intézkedéseket meghozni avégett, hogy az ilyen útleveleket ezentúl ne tekintsek érvényes dokumentumnak.

A követség ehhez még hozzáteszi, hogy ez az előírás vonatkozik Farkas Györgyre, a követség volt titkárára is.

A magyar követség felhasználja az alkalmat, hogy kifejezze tiszteletét és nagyrabecsülését a Minisztériumnak.

411. KÁROLYI MIHÁLY A MAGYAR KÜLÜGYMINISZTÉRIUMHOZ

(Párizs, 1948. január 3.)

Tárgy: Az I. hadifogolytranszport elszámolása

Hiv. rend. sz.: 180 318/ res. 13-1947

Fenti számú rendeletre¹ tisztelettel jelentem, hogy a belga Hazatelepítési Kormánybiztosságnak a brüsszeli magyar követséggel szemben támasztott fizetési igényére vonatkozólag behatóbb informálódás nélkül nincs módomban nyilatkozni. A magyar Hazahozatali Kormánybiztosság párizsi kirendeltségének nézete szerint ugyanis a belga kincstár szóban forgó követelése behatóbb vizsgálat tárgyává volna teendő, mivel - tudomása szerint - magyar részről is állnak fenn Belgiummal szemben bizonyos panaszok és ennek alapján támasztható igények.

Fentiekre való tekintettel nézetem szerint az látszanék a legmegfelelőbb megoldásnak, ha a Magyar Hazahozatali Kormányhatóság egy szakértője az ügyet sürgősen kivizsgálná a brüsszeli magyar követséggel karöltve.

MOL XIX-J-30-a 22. doboz (másodpéldány)

¹ 1947. november 26-án a miniszter rendeletére Pokorny vezérezredes, a Külügyminisztérium hadifogolyosztályának vezetője kérdést intézett a párizsi követséghez, jogos-e a belga hazatelepítési kormánybiztosság költségterítési igénye.

412. RÁKOSI MÁTYÁS TÁVIRATA KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Budapest, 1948. január 10.)

Vonatkozással 104 rejtjeltáviratára Követ Úr Auer kitüntetése ügyében elfoglalt álláspontját kitűnőnek tartom.

KÜM irattára. Párizsi táviratok (eredeti tisztázat)

413. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1948. január 14.)

Tárgy: A francia gyarmatbirodalomban felmerült újabb nehézségek, a gyarmati nemzetgyűlés összeülése

A francia gyarmati népek önkormányzatának kérdése és ezzel kapcsolatban a francia gyarmatbirodalom egészének jövődő sorsa azon Franciaország számára életbevá-

gón fontos problémák közé tartozik, amelyek megoldása tovább alig várthat magára. Azon nehézségek, amelyek a gyarmatokban Franciaországnak az elmúlt háború idején történt leveretése és megszállása után előállottak, a felszabadulás után sem szűntek meg. Visszavonhatatlanul megindult ugyanis a gyarmatokban egy olyan függetlenségre törekvő népi mozgalom, amelyet csak egy egységes és nagyvonalú gyarmati politikával lehet megoldani. A felszabadulás első optimista lázában történtek is francia részről közeledési kísérletek és ígéretok (algéri megegyezés) a gyarmati népek felé, a francia belpolitikai helyzet kiéleződése és a francia gazdasági helyzetnek az elmúlt évben bekövetkezett rohamos romlása azonban elterelték nemcsak a gyarmatok sorsa iránt egyébként is kevésbé érdeklődő francia közvélemény, de a parlament figyelmét is a gyarmati kérdésekről. A gyarmati népekkel való megegyezés szükségességét az egész országban szinte egyedül a kommunista párt képviselői és sajtója hangoztatta. A fejlődés a gyarmatokban azonban nem állt meg.

Észak-Afrikában a marokkói szultán, Sidi Mohamed ben Jussef intézett december 3-i kelettel személyes levelet Vincent Auriol köztársasági elnökhöz, amely Juin marokkói residens francia tábornok visszahívását kérte. – A szultán levelét egy hónap múlva hozták nyilvánosságra, és az elég nagy feltűnést keltett. A szultán ugyanis konkrét kifogásként azt hozta fel Juin tábornok ellen, hogy az utóbbi felszólította őt, utasítsa családjának összes tagjait, hogy nyilvánosan ne jelenjenek meg ünnepek, megnyitások, fogadások stb. alkalmával, mivel a marokkói szélsőséges nacionalista elemek ezen alkalmakat franciaellenes tüntetésekre szokták felhasználni. A szultán ezzel szemben azzal a nagyon is érthető érveléssel válaszolt, hogy ő maga nem tilthatja meg népének rokonszeny nyilvánításait az uralkodóval és családjával szemben. Erre való tekintettel kénytelen a tábornok leváltását kérni, aki nézete szerint hatáskörét túllépte (megjegyzem, hogy a szultán energikus fellépése mögött sokan amerikai biztatást sejtjenek).

A szultán levelére a francia kormány többszöri tanácskozás után pontról pontra részletesen válaszolt. A tábornok visszahívását azonban nem rendelte el. A szultán, akit nacionalista alattvalói ellenállásra sarkalnak, a francia kormány ily választát aligha fogja elfogadni.¹ Juin jelenleg Párizsban tárgyal.

A marokkói nyugalanságok bizonyos kihatással vannak az algéri s tuniszi helyzetre is, bár ott eddig viszonylagos nyugalom volt tapasztalható. Mégis az észak-afrikai helyzet általános kiéleződése egyes hírek szerint arra vezethet, hogy Vincent Auriol köztársasági elnök elhalasztja a közeljövőre oda tervezett látogatását. Érdekes egyébként, hogy az algéri kommunista párt egyesült az ottani vezető nacionalista szervezetekkel a függetlenség kivívásának közös célja érdekében.

A francia gyarmatbirodalom másik sarkpontjának, Indokínának kérdése azáltal vetődött fel újabban, hogy a vietnami excsászár, Bao Dai és a francia kormány indokínai kormányzója, M. Bollaert között a közelmúltban indultak meg a tárgyalások Genfben Indokína státusának új megállapítására vonatkozólag. E tárgyalások, amelyek biztatóan indultak, a legutóbbi napokban kedvezőtlenebb mederbe terelődtek az indokínai függetlenségi mozgalom részéről megnyilvánult fokozottabb ellenállás következtében. A Quai d'Orsay köreiből származó megbízható értesülesem szerint a nehézségek legfőbb oka az, hogy indokínai részről csupán egy, az angol domíniumokhoz hasonló kapcsolatot volnának hajlandók elfogadni a tárgyalások alapjául.

Az indokínai kérdés tehát szintén megoldásra vár, és pedig annál sürgősebb megoldásra, mivel az ottani szinte állandó háború súlyos megterhelést jelent Franciaország számára. Ez a gazdag gyarmat ugyanis, amely azelőtt rizzsel és kaucsukkal látta el többek között Franciaországot, ma nemhogy gazdasági előnyt, de igen nagy költséget jelent számára.

Franciaország ugyanis kénytelen állandó nagyszámú haderőt tartani a hátsó-indiai félszigeten, amelynek utánpótlása és ellátása komoly terhet ró a francia adófizetők vállára.

Párizsban általában reménytelennek tartják azt, hogy Indokínát fegyverrel vissza lehessen hódítani a Ho Si Minh vezetése alatt álló függetlenségi mozgalomtól.

A francia gyarmatbirodalom labilis helyzetére az vet legkirívóbb fényt, hogy amíg a két világháború között Franciaország tengerentúli hadereje 150 000 főből állott, ma 300 000 emberrel sem tudja ott fenntartani a rendet. Indokínában és Madagaszkárban jóformán krónikussá vált a forradalom és gerillaharc, Észak-Afrikában a politikai helyzet szintén kiéleződött, sőt a legutóbbi értesülések szerint Francia Nyugat-Afrikában is (Dakar), megerősödött a nacionalista mozgalom. Mivel a jelenlegi francia kormány politikája bizonytalan és kicsinyesen habozó, a gyarmatok nagyobb részt az ottani parancsnokoló tábornok és kormányzó egyéni megítélése szerint kormányoztatnak. Ez természetesen Franciaország tekintélyének csorbulását jelenti, és a gyarmatok lakosságát még inkább ellenállásra ösztönzi.

Nem hozott e téren enyhülést a francia alkotmány értelmében az elmúlt héten Versailles-ban összehívott „Francia Unió” (anyaország és gyarmatbirodalom) parlamentjének összeülése sem. Ezen parlamentnek ugyanis, amely szervezetileg hasonló a francia országgyűléshez (Nemzetgyűlés és Köztársasági Tanács), csupán konzultatív hatásköre van, érvényes határozatokat azonban egymaga nem hozhat. Ennek következtében nézik szkepticizmussal és bizalmatlansággal működését a gyarmatok népei, amint hogy nem veszik azt túlságosan komolyan francia részről sem. A franciák érzékének hiányát a gyarmati kérdések megoldásában mi sem bizonyítja világosabban, mint az a tény, hogy amidőn az egész világon a gyarmati népek nagyarányú emancipációja folyik, ugyanakkor a francia kormány nemcsak attól vonakodik, hogy a legkisebb engedelményt tegye saját gyarmatai felé, de még a háború végén feléjük tett ígéretei (algíri konferencia) alól is igyekszik kibújni.

PIL 283. f. 12/109. ó. e. (egykorú másolat)

¹ A francia kormányok makacs ellenállása miatt V. Mohamed szultán csak 1956 márciusában érte el Marokkó függetlenségét.

414. MOLNÁR ERIK TÁVIRATA KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Budapest, 1948. január 14.)

Követ úr hazajöveteléhez hozzájárulok, távolléte idején Erős tanácsost bízom meg ideiglenes ügyvivői teendőik ellátásával.

KÜM irattára. Párizsi táviratok (eredeti tisztázat)

415. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1948. január 15.)

Tárgy: Világpolitikai helyzet 1948 elején.

Előző világpolitikai tárgyú jelentéseimre hivatkozással tisztelettel közlöm Miniszter Úrral, hogy az, amit előző jelentéseimben írtam, többé-kevésbé beigazolódott. A világ